

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลรามราช อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม มีแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม
3. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
4. แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
5. การบริหารจัดการ
6. บริบทเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลรามราช
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด และทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการพัฒนาชนบท หลักการสำคัญหรือหัวใจของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ จะต้องให้ประชาชน ได้มีโอกาสเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบในผลการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือ การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการพัฒนา ปัจจุบันวิถีชีวิตของประชาชน ถูกกระทบจากสิ่งต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง ทำให้เกิดสภาพการต่างคนต่างอยู่ มุ่งหวังที่จะแก้ไขปัญหายของตนเองให้อยู่รอดไปในแต่ละวัน ไม่มีความสนใจต่อสังคมรอบข้าง ทำให้มีปัญหามากมายด้านที่นับว่าจะเพิ่มมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างตรงกับความต้องการของคนส่วนใหญ่

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

สุเมธ ทราษแก้ว (2536 : 15) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าการที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือ และรับผิดชอบในกิจกรรม การพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับ ประชาชนที่เข้าร่วมมีการพัฒนาภูมิปัญญา และการรับรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

ชุมศักดิ์ อินทร์รัชย์ (2536 : 23) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้สมาชิกทุกคนในองค์กร หรือหน่วยงานเดียวกันได้กระทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ทุกคนคาดหวัง และประสบผลสำเร็จ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536 : 32) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม เป็นการที่บุคคล หรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์กรขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังทางความคิด สติปัญญา และการกระทำนั้นคือการให้มีส่วนร่วม

อัจฉรา โปธิยานนท์ (2539 : 21) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ประชาชนได้มีโอกาสเป็นผู้กำหนดการตัดสินใจ คิดค้นปัญหา และดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนาหรือการที่ประชาชนได้เพิ่มศักยภาพในการควบคุมทรัพยากร และสถาบันต่าง ๆ ในสังคม ตลอดจนการใช้การจัดการทรัพยากร ที่มีอยู่ในสังคมด้วยตนเอง

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2541 : 32) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การปฏิบัติและรับผิดชอบต่อเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาพัฒนาชุมชนว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความบริสุทธิ์ใจด้วยว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสได้รับการที่เนะส่งเสริมอย่างถูกต้อง

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547 : 4) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าไปร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเข้าร่วมมาร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้ามาร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่แรกถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

สรุป ได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง ในกระบวนการปฏิบัติงานขององค์กร โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านกระบวนการบริหาร และด้านกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งทำให้เกิดการยอมรับตามเป้าหมายและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่เข้าไปมีส่วนร่วม โดยการเข้ามามีส่วนร่วมมักจะมีลักษณะการมีส่วนร่วมในบางขั้นตอน หรือมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการปฏิบัติงาน โดยหลักการของการมีส่วนร่วม คือ ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมของชุมชน โดยไม่ใช้การทำตามคำสั่งการของอำนาจรัฐ

2. รูปแบบของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือหลายขั้นตอนหรือทุกขั้นตอนก็ได้ โดยแบ่งเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ตามประเภท ของกิจกรรมไว้แตกต่างกัน ตามความคิดเห็นของนักวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 179) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การที่ประชามีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (Inclusive Organization)

2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไร ได้ตลอดเวลา

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2548 : ออนไลน์) กล่าวว่าหลักการและกระบวนการของการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. การระดมความคิด คือการคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน ในลักษณะของการร่วมคิด มิใช่จากฝ่ายเดียว บนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีศักยภาพ

2. การวางแผน คือนำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย (คน สิ่งของ งบประมาณ ฯลฯ)

3. การลงมือทำ คือ การนำแผนงานที่ได้ ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้
4. การติดตามประเมินผล คือ ร่วมกันติดตามผลงานที่ทำ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น
5. การรับผลประโยชน์ร่วมกัน มีทั้งผลประโยชน์ทางรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดตามกิจกรรมที่ทำนั้น และผลประโยชน์โดยอ้อม แต่มีความสำคัญมาก คือ การเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำ และความสัมพันธ์ระหว่างภาคีที่พัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทรกันมากขึ้นเป็นลำดับ

อลิน รพีพัฒน์ (2527 : 100-101) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมจากประสบการณ์ภาคสนาม ในประเทศไทยว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้นน่าจะมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นส่วนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตัวของตัวเอง ได้กิจกรรมต่าง ๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์เพราะจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การวางแผนการดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้ หากเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องการแต่ผลงานการพัฒนาให้เสร็จสิ้นโดยฉับไว ก็จะดำเนินการวางแผนงานด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหาของตนเองและสามารถวางแผนได้ด้วยตนเองในที่สุด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน ชุมชนมีทรัพยากรที่สามารถลงทุนและปฏิบัติงานได้ เพราะจากประสบการณ์การทำงานในชนบทอย่างน้อยก็มีความแรงงานของตนเองเป็นขั้นต่ำสุดที่จะเข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชุมชนรู้จักคิด ต้นทุนให้กับตัวเองในการดำเนินงาน และจะระมัดระวังรักษากิจกรรมที่ทำขึ้น เพราะจะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของซึ่งต่างไปจากสภาพที่การลงทุน และการปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากปัจจัยภายนอกจะมีอะไรเสียหายก็ไม่เดือดร้อนมากนัก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่งอีกเหมือนกัน เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่เป็นการดำเนินการโดยบุคคลภายนอกชุมชนก็ไม่สามารถทราบว่าการที่เข้าไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์อย่างไรหรือไม่ถึงแม้ว่าจะมีผู้ได้แย้งว่าการประเมินที่

เพียงธรรมชาติสุดน่าจะมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้น ๆ แต่ถ้าคิดถึง จุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาคน การคำนึงถึงแต่ความเที่ยงธรรมอาจจะไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนภายในกับชุมชนน่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า

สรุปได้ว่า รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการ กระทำที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชนเอง โดยให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการบริหารงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ทั้งนี้อาจร่วมโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ โดยอยู่บนพื้นฐานความสมานฉันท์ ความเสมอภาค และความเอื้ออาทรกัน

การมองประเภทของการมีส่วนร่วมอีกทัศนะหนึ่ง คือมองในลักษณะของระดับ การมีส่วนร่วม การมองในแง่นี้จะแบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็นระดับ (Degree) ของการมีส่วนร่วมจากน้อยไปมาก

ระดับที่ 1 : ถูกบังคับ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมใน โครงการเพราะถูก บังคับ โดยไม่มีทางเลือกเลย

ระดับที่ 2 : ถูกล่อ ลักษณะนี้ประชาชนจะถูกล่อใจด้วยผลประโยชน์ ในรูป ของค่าจ้าง แรงงานหรือความสะดวกสบายบางอย่าง แต่เบื้องหลังจริง ๆ แล้ว เป็นการหาเสียง ของนักการเมืองผู้หยิบยื่น โครงการมาล่อเท่านั้น

ระดับที่ 3 : ถูกชักชวน การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ ส่วนมากเป็นโครงการที่ ทางราชการคิดขึ้นเองเรียบร้อยแล้ว แล้วพยายามชักชวนประชาชนให้ร่วมมือทุกรูปแบบ โดย อาศัยระบบการ โฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ว่าเป็น โครงการที่ดี ขอให้ ประชาชนให้ความร่วมมือ

ระดับที่ 4 : สัมภาษณ์และวางแผนให้ ลักษณะการมีส่วนร่วมชนิดนี้ จะ ปรากฏว่าปัญหาความต้องการและเสียงเรียกร้องของประชาชน จะได้รับการเอาใจใส่ขึ้นบ้าง กล่าวคือ ผู้ที่จะวาง โครงการ จะสำรวจปัญหาความต้องการด้วยการเรียกประชุม สอบถาม สัมภาษณ์ แต่การตัดสินใจว่าปัญหาของชาวบ้านคืออะไร ควรแก้ไขวิธีใด จะวางแผนอย่างไร และจะปฏิบัติตามแผนอย่างไร ยังคงเป็นเรื่องของทางราชการ

ระดับที่ 5 : มีโอกาสเสนอความเห็น ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการ เสนอความเห็นที่เกี่ยวกับการวาง โครงการและการดำเนินตาม โครงการ แต่การตัดสินใจยังเป็น ของส่วนราชการอยู่

ระดับที่ 6 : มีโอกาสเสนอโครงการ ในระดับนี้ทางราชการกับประชาชนจะมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ประชาชนจะมีโอกาสตัดสินใจว่าปัญหาของตนคืออะไร จะแก้ไขได้อย่างไร วิธีใดดีที่สุด จนกระทั่งมีสิทธิเสนอ โครงการและเข้าร่วมปฏิบัติด้วย

ระดับที่ 7 : มีโอกาสตัดสินใจ ในระดับนี้ประชาชนจะเป็นหลักสำคัญของการตัดสินใจในทุกเรื่อง ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินโครงการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลรามราช มีอยู่ 4 ประเด็น ดังนี้ (ปธาน สุวรรณมงคล. 2527 : 83) และ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen And Uphoff. 1977 : 727)

1. การมีส่วนร่วมในการคิดค้นหาสาเหตุของปัญหา หมายถึง เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ ร่วมประชุมเพื่อพิจารณาถึงสาเหตุของการเสพยาเสพติด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทาง การดำเนินงาน และกำหนดทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ รวมทั้งการกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบาย และประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ การร่วมประชุม รับรู้ปัญหาและตัดสินใจวางแผน ดำเนินการ แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งตัดสินใจในการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้น จะได้จากคำถามที่ว่า ใครทำประโยชน์ให้แก่โครงการ ได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น จัดการเวทีชาวบ้าน การแข่งขันกีฬา ด้านยาเสพติด ร่วมกับเจ้าหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แจกข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด ชักชวนแนะนำ ผู้ติดยาเข้ารับการรักษา เป็นต้น
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการที่พวกเขาดำเนินการนั้น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) ซึ่งเป็นการ

ประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปวบรวมของ โครงการทั้งหมด สิ่งที่สำคัญที่ต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) : ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้ การติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการไปแล้วเป็นอย่างไร พบปะเยี่ยมเยียนครอบครัวผู้ติดยาเสพติด ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

สรุป ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่สำคัญเริ่มจากการเข้าไปร่วมคิดค้นหาสาเหตุการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในสิ่งที่ได้ร่วมกันทำนั้น บรรลุจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ หากไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ จะต้องมามีวิธีการที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ หรือหากแม้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ก็ต้องทำการประเมินผลที่เกิดขึ้นว่ามีประโยชน์มากน้อยเพียงใด จากการทำร่วมกันปฏิบัติในแต่ละขั้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางและหลากหลาย พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีด้วยกันหลายปัจจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำปัจจัยทั้งด้านส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม มาเป็นตัวแปรในการวิจัย โดยมีผลงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิด ดังนี้

มานิตย์ จันทร์จำริญ (2530 : 19-20) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้คล้อยตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคล ดูเหมือนจะเล็งวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อมั่นพื้นฐานของตนเอง
2. มาตรฐาน บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานของตนเอง
3. เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริม ปกป้อง และรักษาเป้าหมายของตนเอง
4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล บางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา

5. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตน
คาดหวังว่า จะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่น ลักษณะที่ตน
คาดหวังจากผู้อื่น
6. การมองแต่ตัวเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตัวเอง
ควรจะต้องกระทำเช่นนั้น
7. การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่า
ตนถูกบังคับให้ทำ
8. นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรามีนิสัย
ชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ
9. โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคล มักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการ
ปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ตามที่โครงสร้าง
ของสังคมเอื้ออำนวยให้
10. ความสามารถบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนมี
ความสามารถ
11. การสนับสนุนบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติงานเมื่อเขาู้สึกว่า
เขาได้รับการสนับสนุน

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527 : 183) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้
ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์
2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้
ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วม ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจ
3. อำนาจบังคับ ที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบ
บังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส ฯลฯ

สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น อยู่ที่การเปิดโอกาสให้
ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การริเริ่ม การวางแผน การตัดสินใจ การ
ร่วมรับผิดชอบตลอดจนการร่วมประเมินผลในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้น มีหลายสิ่งหลาย
ประการที่เป็นแรงกระตุ้นและเป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วม อันก่อให้เกิดผลสำเร็จหรือความ
ล้มเหลวในการดำเนินการ

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen And Upphoff. 1977 : 59-79) ได้เสนอว่ามีบุคคล 4 ฝ่าย ที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ยังมีปัจจัยหลากหลายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. อายุ
2. เพศ
3. การศึกษา
4. อาชีพ
5. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
7. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด
8. การได้รับข้อมูลข่าวสาร
9. การได้รับผลกระทบจากปัญหาเสพติด
10. ความปลอดภัยในการให้ข่าว

1. อายุ

อุบลวรรณ สืบบุบล (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยกรณี การตั้งถิ่นฐานใหม่ของผู้มีรายได้น้อย โครงการนคร บางบัวกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนผู้เข้าไปมีส่วนร่วมโครงการส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอายุสูง จากการศึกษากล่าวได้ว่า อายุจะเป็นตัวบอกถึงความแตกต่างในความสนใจต่อการเข้ามามีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้ที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ซึ่งอาจจะทำให้พิจารณาได้ว่าผู้ที่มีอายุมากจะมีความสนใจต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้นำ เรื่องของอายุมาเป็นตัวแปรหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงเกณฑ์เฉลี่ยของอายุที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหายาเสพติด

บัวพันธ์ พรรคทิง, สุรัสวดี หุ่นยนต์ และสุชีลา ตันชัยนันท์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนานั้นอายุเป็นหนึ่งในลักษณะทางด้านบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

2. เพศ

ฉัตร วุฒติกรรมรักษา (2526 : บทคัดย่อ) และบัวพันธ์ พรรคทิง, สุรัสวดี Һุ่นยนต์ และสุธีลา ดันชัยนันท์ (2532 : บทคัดย่อ) พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทคือเพศชายเข้าร่วมมากกว่าเพศหญิงจากการศึกษาสรุปได้ว่า เพศ ถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยผลการศึกษาของหลายท่านได้ให้ข้อสรุปที่ตรงกัน ว่าเพศชายจะให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ดังนั้น เพศจึงเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่น่าสนใจในการศึกษาครั้งนี้

3. การศึกษา

ทัยวรรณ บัวศรี (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้านในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชน พบว่า ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชน

สรุปได้ว่า การศึกษามีความสัมพันธ์ต่อกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล ทั้งนี้ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะให้ความร่วมมือต่อการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระที่เข้ารับการอบรมได้ดีกว่าคนที่มีความรู้ต่ำ ตลอคจนผู้ที่มีความรู้สูงจะสามารถพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้ได้ง่ายกว่าด้วย ในการจัดกิจกรรมหากได้รับรู้ถึงความสัมพันธ์ดังกล่าว ก็จะทำให้สามารถหาแนวทางเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่อไป

4. อาชีพ

กริช น้อยผา (2542 : บทคัดย่อ) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอยะหา จังหวัดยะลา พบว่า อาชีพที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดมากที่สุด คือ เจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าของกิจการ/ค้าขาย รับจ้างทั่วไป และอาชีพเกษตรกรรม ตามลำดับ

สุรยุทธ หลิมตระกูล (2544 : บทคัดย่อ) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษาเฉพาะกรณี ป่าชุมชนบ้านห้วยสะพาน ตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพใน

ภาคเกษตรกรรม จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าผู้ที่มีอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จากการศึกษาสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ต่อกัน อย่างเห็นได้ชัด ผู้ศึกษาจึงนำเอาอาชีพมาเป็นปัจจัยหนึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 : 33-35) กล่าวถึง ปัจจัยที่ผลักดันการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคลเป็นแรงผลักดันหรือแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลเอง ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น และรางวัลตอบแทน คือ ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา โดยหวังประโยชน์ ธนาคาร ด้านวิชาการ มีความเชื่อถือในเรื่องการเงิน โรงเรียนมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

5. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

วีระยศ ทรงพุดิ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่าการติดต่อกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน การได้รับการชักชวน การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและระดับรายได้ มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

พิบูลย์ เพนมา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาใน ตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท

อินทรา มณีคุณ (2540 : บทคัดย่อ) ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา จังหวัดนราธิวาส” ผลการศึกษา พบว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการรักษาดี

6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

สมควร สุรภพพิศิษฐ์ (2542 : บทคัดย่อ) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรไม้ ภายใต้แนวคิดพื้นฐานของการมีส่วนร่วม โดยกำหนดให้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม โดยอธิบายว่าครอบครัวใดที่มีสมาชิกในครัวเรือนมากย่อมมีโอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมได้มากกว่าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกน้อย

7. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด

สุรพจน์ พิสุทธิวงศ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาบ้าของผู้เฝ้า ในเขตจังหวัดนครปฐม เพื่อหาคำตอบในเรื่องระดับการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู ประชาชน เจ้าอาวาส และผู้นำ ไม่เป็นทางการ พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับยาบ้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาบ้า

อาณัติ นรากร (2541 : บทคัดย่อ) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลบ้านใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ฯลฯ ในเรื่องขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ การมีส่วนร่วมของประชาชน

ประทุม นิลเขียว (2541 : บทคัดย่อ) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล พบว่า ปัญหาในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้บริหาร โรงเรียนคือ บุคลากรขาดความรู้ ความสามารถ ขาดความร่วมมือในการปฏิบัติ สื่อและนวัตกรรมเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่เพียงพอ และขาดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมป้องกันยาเสพติดทุก ๆ ด้าน

จากผลงานวิจัยข้างต้น ได้ข้อสรุปว่า ความรู้ ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติกิจกรรม ผู้ศึกษาจึงถือเอาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับยาเสพติดเป็นตัวแปรหนึ่งที่จะใช้พยากรณ์ถึงระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด

8. การได้รับข้อมูลข่าวสาร

สัมฤทธิ์ พุฒศรี (2538 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ระดับการมีส่วนร่วมของผู้เฝ้าประชาชนในโครงการ ป้องกันยาเสพติด ปี 2536 ตามนโยบายของรัฐบาล ชวน หลีกภัย จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ การป้องกันยาเสพติด มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้เฝ้าชุมชน จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การได้รับข่าวสารข้อมูลมีความสัมพันธ์กับ การเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมของประชาชน ผู้วิจัยจึงนำเอาการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดมาเป็นตัวแปรในการศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย

9. การได้รับผลกระทบจากปัญหาเสพติด

สุริมาศ ธรรม์สุข (2537 : บทคัดย่อ) ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาสาสมัครประชาสงเคราะห์ พบว่า ปัจจัยด้านจำนวนรุ่น ความหลากหลายในอาชีพและการสนับสนุนจากราชการมีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาสาสมัครประชาสงเคราะห์

จรรยา ธรรม์จลา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดบนพื้นที่สูงของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน : กรณีศึกษาพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ กิ่งอำเภอแม่วาง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเจ้าหน้าที่มูลนิธิโครงการหลวง เป็นผู้มีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาชี้แนะประสานงาน ให้การสนับสนุน การดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในภารกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ได้อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด

กริช น้อยผา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อการแก้ไขปัญหาคาแฟระบาดของยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอยะหา จังหวัดยะลา พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อปี ระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้าน การติดต่อกับ เจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม ความปลอดภัยในการให้ข่าวสารกับเจ้าหน้าที่และการมีทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่และความถี่ในการเข้าร่วมประชุมที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคาแฟระบาดของยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จากผลการศึกษาและงานวิจัยที่กล่าวมา พอสรุปให้เห็นได้ว่า ความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสารกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ผู้ศึกษาจึงเล็งความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสารจาก เจ้าหน้าที่ของรัฐมาเป็นตัวแปรหนึ่ง สำหรับการศึกษปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

10. ความปลอดภัยในการให้ข่าว

ไชยยศ เหมะรัชตะ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพความร่วมมือของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความร่วมมือของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรม มีสาเหตุประการหนึ่งเนื่องมาจากประชาชนเกรงจะไม่ปลอดภัยแก่ตนเองในเรื่องการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่

กรีซ น้อยผา (2542 : บทคัดย่อ) ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการหมู่บ้านต่อการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ผลการศึกษา พบว่า ความปลอดภัยในการให้ข่าวสารที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดตามนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาผลงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า ความปลอดภัยในการให้ข่าวสารมี อิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและการควบคุม อาชญากรรม ดังนั้นผู้ศึกษาจึงนำความปลอดภัยในการให้ข่าวสารมาเป็นตัวแปรในการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อ การเข้ามามีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ด้วย

สรุปได้ว่า จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการปกครอง ท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยบางประการทางสังคมของ ประชาชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม เช่น เพศ อายุ จำนวนบุตรหลานที่อยู่ในความดูแล ระดับ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ความปลอดภัยในการให้ข่าว ผลกระทบจาก ยาเสพติด เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นน่าจะมีความสำคัญหรือมีอิทธิพล ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการดำเนิน โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วน ตำบลรามราช ซึ่งมีประเด็นที่นำมาพิจารณา คือ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

พงษ์ไพบุลย์ ศิวาราวาเวทย์ (2542 : 39) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วม 5 ทฤษฎี ซึ่งสรุปความได้ ดังต่อไปนี้

1.1 ทฤษฎีเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion) การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การ ใช้คำพูดหรือการเขียนเพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ ในการแก้ไขปัญหาคัดแย้งในการปฏิบัติงานและถ้าจะให้เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมให้เข้าใจแจ่ม เจ้งทำให้เกิดศรัทธาตรงกับความต้องการของผู้เกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะในเรื่องของความ

ต้องการของตนตามหลักทฤษฎีของ มาสโลว์ (Maslow) ที่เรียกว่า ลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) คือ ความต้องการของตนเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปหามาก มีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

1.1.1 ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival Needs) ได้แก่ ความต้องการในเรื่อง อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคและความต้องการทางเพศ

1.1.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety and Security Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะอยู่อย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สินหรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความต้องการความรักและความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

1.1.4 ความต้องการจะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self - esteem Needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจและความต้องการดีเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจตนเองในเรื่องของความรู้ความสามารถและความสำคัญของบุคคล

1.1.5 ความต้องการและความสำเร็จแห่งตน (Self - actualization Needs) เป็นความต้องการในระดับสูงสุด ซึ่งเป็นความต้องการที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นไปในแนวทางที่ดีที่สุดตามที่ตนคาดหวังไว้

จากทฤษฎีดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การเกลี้ยกล่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของประชาชนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการเกลี้ยกล่อมนั้นเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการขั้นพื้นฐานที่เกิดจากความพึงพอใจของมนุษย์แล้ว ก็ย่อมจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานได้ในที่สุด

1.2 ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale) มนุษย์มีความต้องการทางกายและใจ ถ้าคนมีขวัญดี ผลการทำงานก็จะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดี ผลงานก็จะต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก ขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาर्डเอาเปรียบ ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน เปิดโอกาสแสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงาน

มีขวัญดี จะเกิดมีความสำนึกในการรับผิดชอบ ซึ่งจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญ ส่วนบุคคลและขวัญของกลุ่มดังนั้น กล่าวได้ว่า ขวัญของมนุษย์เรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์มี ขวัญที่ดีขึ้นย่อมเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

1.3 ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกรักชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่ง ที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานคือ การสร้างความรู้สึกรักชาตินิยมให้เกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศ หรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ร่วมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัว พอใจเกียรติภูมิและจะรักภักดีผูกพันต่อท้องถิ่น

1.4 ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชน ทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำ เป็นปัจจัย สำคัญของการรวมกลุ่มคนจูงใจคนไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำมีอำนาจ อาจจะมีทั้ง ผู้นำที่ดี เรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive Leader) ผู้นำ พลวัตคือเคลื่อนไหว นำทำงานอยู่เสมอ (Dynamic Leader) และผู้นำทางไม่ดี คือ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ ที่เรียกว่า ผู้นำ นิเสธ (Negative Leader) ผลของการใช้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือ ปฏิบัติงานอย่าง มีขวัญ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้นการสร้างผู้นำที่ดี ย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

1.5 ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administrative and Method) การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ยั่งยืน เพราะใช้กฎหมายระเบียบและ แบบแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใด ดีที่สุดในเรื่องการบริหาร เพราะธรรมชาติของมนุษย์ถ้าทำงานด้วยความสมัคร ใจอย่างตั้งใจ ไม่มีใครบังคับ ก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลย ก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและ ความจำเป็นร่วมกันของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้ บรรลุถึงเป้าหมาย

2. อุปสรรคของการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการ ดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด พบว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ล้วนมี ปัญหาและอุปสรรค

เจมส์ คี ปิ่นทอง (2537 : 62) ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับตัวชาวชนบทที่ทำให้เป็น อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมไว้ว่า “ในอดีตสังคมไทยเป็นสังคมที่มั่งคั่ง จึงไม่มีความจำเป็นในการ เสริมสร้างการทำงานร่วมกัน ต่างคนต่างทำเพียงพอแก่การยังชีพ ชาวชนบทจึงขาดนิสัยการ

ทำงานร่วมกัน อย่างจริงจังและถาวร จะมีการร่วมกัน ทำงานเป็นครั้งคราว เช่น ลงแขก ร่วมงาน ประเพณี ฯลฯ”

“ชาวชนบทมีทัศนคติในแนวทางลัทธิปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ซึ่งจะยอมรับความคิดริเริ่มหรือของแปลกใหม่ ก็ต่อเมื่อเห็นว่าจะได้ประโยชน์โดยตรงในระยะสั้น”

“ชาวชนบทไม่ชอบแสดงตัวเป็นศัตรูกัน ซึ่งหน้า รวมทั้งไม่ชอบโต้เถียงขัดแย้งกับคนภายนอกเขาจึงรับทุกอย่าง โดยไม่ค้าน แต่ไม่เห็นด้วย แต่เมื่อถึงเวลาดำเนินการเขาจะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเข้าไปตอนแรกแล้วขาดหายไป”

สมบูรณ อัมพนพนารัตน์ (2542 : 45) จำแนกอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาไว้ 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 อุปสรรคที่เกิดจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นแหล่งรวมศูนย์อำนาจ ไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนให้ไม่มีโอกาสรับรู้ขั้นตอนและกระบวนการในการวางแผนตัดสินใจ จนไม่สามารถพัฒนาทักษะได้เมื่อถูกนำ เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ระดับที่ 2 อุปสรรคที่เกิดจากชุมชน เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมา ชุมชนยังขาดความพร้อมและมีข้อบกพร่องในหลายประการ เช่น การขาดองค์กรท้องถิ่นที่เหมาะสมจึงขาดผู้อุทิศตนและเวลาแก่งานชุมชนอย่างเต็มที่ จนขาดทักษะการงานและขาดการติดต่อที่ดี นับเป็นอุปสรรคประการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนได้รับความรู้ไม่เพียงพอ ก่อให้เกิดปัญหาการสื่อความหมาย การทำความเข้าใจ การขอความคิดเห็นและความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกัน และทำให้กลุ่มแตกแยกในที่สุด อนึ่ง ความแตกต่างกัน ในกลุ่มชนและผลทางเศรษฐกิจในชุมชนก่อให้เกิดความแตกแยกทางความคิดค่อนข้างมาก ซึ่งนับว่าเป็นความลำบากในการกำหนดความต้องการลำดับความสำคัญและการแบ่งสรร ทรัพยากรในชุมชน ส่วนการทุจริตและความยากจน นับเป็นอุปสรรคทำให้ประชาชนขาดโอกาสการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และการไม่ได้รับผลตอบแทนอย่างชัดเจน

ระดับที่ 3 อุปสรรคที่เกิดจากสังคม จะเกิดขึ้นในระดับความสัมพันธ์ของสังคมซึ่งพิจารณาได้ 3 ทาง คือ ด้านการเมือง ด้านกฎหมายและระบบราชการ ซึ่งผลจากอุปสรรคทั้ง 3 ด้าน จะก่อให้เกิดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของแผนกิจกรรม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หน่วยงานของรัฐควรส่งเสริมพัฒนาขีดความสามารถและศักยภาพของประชาชนที่มีอยู่เดิมให้สามารถพึ่งพาตนเอง

ได้ ทั้งการให้ความรู้แก่ประชาชนและการจัดตั้งกลุ่มในชุมชน และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นเจ้าของกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนอย่างแท้จริง โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมตั้งแต่การคิด การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล โดยหน่วยงานภาครัฐควรเป็นเพียงหน่วยงานสนับสนุนในการพัฒนาเท่านั้น และควรระลึกอยู่เสมอว่ากิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนไม่อาจประสบผลสำเร็จลงได้ ถ้าปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ด้วยเหตุที่พบการระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมากนี้เอง ทำให้องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนตระหนักในการแก้ปัญหา ซึ่งการแก้ปัญหายาเสพติดนั้นจะมีการแก้ไขปรับปรุงแนวคิดมาตรการมาจากการแก้ปัญหายาเสพติดที่ได้ดำเนินการมาแล้วในอดีต โดยการแก้ปัญหายาเสพติด โดยมาตรการทางกฎหมายที่ดำเนินการมาแล้วในอดีต มีแนวคิดในการใช้วิธีเพิ่มโทษให้หนักขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันปราบปราม ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แสวงหามาตรการที่เหมาะสมและคาดว่าจะมีประสิทธิภาพเพียงพอและผลของการดำเนินการดังกล่าว จึงได้ก่อให้เกิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดหลายฉบับ บางฉบับได้มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอดีตที่สำคัญมี ดังนี้

1. พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518

พระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้เมื่อ วันที่ 4 มกราคม 2518 มีแนวคิดในการร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ในการควบคุมการผลิต การขาย การนำเข้า การส่งออก การนำผ่าน หรือการมีไว้ในครอบครอง วัตถุออกฤทธิ์ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลและสังคมเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ ก็เพื่อให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก

2. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

พระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้เมื่อ วันที่ 16 พฤศจิกายน 2519 มีแนวคิดในการควบคุมสิ่งการอย่างใกล้ชิด กำหนดคน โยบาย โครงสร้างและรูปแบบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยเฉพาะ อีกทั้งยังมีแนวคิดในการรณรงค์เพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกด้วย เจตนารมณ์ก็เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้มีผลในทางปฏิบัติ

เกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเป็นภัยร้ายแรงต่อการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อ วันที่ 22 เมษายน 2522 แนวคิดของพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การกำหนดประเภทของยาเสพติดให้โทษ มีการพิจารณากำหนดความร้ายแรง โดยถือเอาปริมาณยาเสพติดเป็นเกณฑ์ ส่วนในด้านเจตนารมณ์นั้นพระราชบัญญัตินี้ คือ เพื่อควบคุมการผลิต การนำเข้า ส่งออก จำหน่าย ครอบครอง หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและเฉพาะยาเสพติดให้โทษ เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็น เพื่อประโยชน์ทางราชการ

4. การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในปัจจุบัน

ปัจจุบันการดำเนินการเพื่อเอาชนะยาเสพติดในประเทศไทยนั้น ถือได้ว่าทุกฝ่ายได้มีความตระหนักถึงปัญหาเสพติดนี้เป็นอย่างมาก โดยนายกรัฐมนตรี (น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) ได้กล่าวว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติด ทุกคนต้องผนึกกำลังร่วมกัน เพื่อปราบปรามยาเสพติดให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทย โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวดควอดขันและจริงจัง ประกอบกับการร่วมแรงร่วมใจของประชาชนทุกคนทุกภาคส่วนของประเทศร่วมมือสนับสนุนให้เกิดเป็นพลังของแผ่นดินเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนของสังคมในอันที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่นี้ให้ได้

5. ความหมายและกลไกขับเคลื่อนพลังแผ่นดิน

คำว่า พลังแผ่นดิน นั้น ศ.นพ.ประเวศ วะสี (2547 : 63) ได้ให้ความหมายและกลไกขับเคลื่อนพลังแผ่นดินที่เกิดจากการผนึกกำลังทั้ง 5 คือ

5.1 พลังทางสังคม เกิดจากการรวมตัวกันของคนไทยในทุกพื้นที่ และทุกองค์กร ในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำในทุกเรื่อง

5.2 พลังทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นรากฐานของสังคมต้องนำมาสร้างพลังแผ่นดิน

5.3 พลังทางศีลธรรม สังคมที่ปราศจากศีลธรรม คือสังคมที่ไม่มีพลัง

5.4 พลังของการจัดองค์กร ประเทศไทยขาดการจัดองค์กรที่ดี จึงไม่มีพลังทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชน การศึกษา ศาสนา นี้อันนวัตกรรมในการจัดการ

5.5 พลังทางปัญญา สังคมจะใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมอย่างเดียวนั้นไม่พอ ต้องสามารถเรียนรู้และนำไปปรับใช้ได้

พลังทั้ง 5 ประการ ผูกเป็นพลังแผ่นดินที่ยิ่งใหญ่ สามารถแก้ไขปัญหาใด ๆ ได้ทั้งสิ้น กลไกที่จะขับเคลื่อนพลังทางสังคมเป็นบทบาทหน้าที่ของทุกภาคส่วนของสังคมซึ่งจะประกอบไปด้วย ภาคชุมชน ภาครัฐ ภาคการศึกษาและวิชาการ ภาคการศาสนา ภาคองค์กรเอกชน ภาคสื่อสารมวลชน ภาคธุรกิจ และภาคความมั่นคง

ซึ่งจะต้องสร้างสรรค์พลังทุกด้านให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคมจนเกิดเป็นเครือข่าย “พลังแผ่นดิน หรือ ภูมิพลัง เพื่อเอาชนะยาเสพติด”

เพื่อเน้นถึงความสำคัญของการต่อสู้กับปัญหาการใช้ยาเสพติดและการลักลอบค้ายาเสพติดและเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั่วโลกในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติด ณ ที่ประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้ยาในทางที่ผิดและลักลอบค้ายาเสพติด

(International Conference Abuse And Ilicit Trafficking Icdait) ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เมื่อวันที่ 17-26 มิถุนายน 2530 ได้มีมติรับรองข้อเสนอ โดยให้ถือเอาวันที่ 26 มิถุนายน ของทุกปีเป็นวันต่อต้านการใช้ยาในทางที่ผิดและลักลอบค้ายาเสพติด และเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสมัชชาใหญ่ สหประชาชาติ สำหรับในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด ได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในวันที่ 26 มิถุนายน ของทุกปี เป็น “วันต่อต้านยาเสพติด ” ของไทย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตั้งนับตั้งแต่ 26 มิถุนายน 2531 เป็นต้นมา ประเทศไทยถือเอา วันที่ 26 มิถุนายน เป็นวันต่อต้านยาเสพติด

ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นยังได้มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี 30/2555 เรื่องการจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดระดับต่าง ๆ โดยมีแนวคิด เพื่อให้มีองค์การในการอำนวยการจัดทำแผนปฏิบัติการ การประสานงาน การปฏิบัติการ และรวมถึงเป็นองค์กรในการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6. แนวทางการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดในห้วงปี 2554- ปัจจุบัน

รัฐบาล ถือว่าปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง และน้อมนำพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในเรื่องยาเสพติดมาปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วง โดยใช้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด เป็น

ยุทธศาสตร์หลัก กำหนดกลยุทธ์สำคัญที่จะดำเนินการ คือ 7 แผน 4 ปรับ 3 หลัก 6 เร่ง เพื่อให้เป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยึดเป็นหลักในการขับเคลื่อนงานยาเสพติด

6.1 7 แผน ประกอบด้วย

- แผนที่ 1 การสร้างพลังสังคมและพลังชุมชนเอาชนะยาเสพติด
- แผนที่ 2 การแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด (Demand)
- แผนที่ 3 การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด (Potential Demand)
- แผนที่ 4 การปราบปรามยาเสพติดและบังคับใช้กฎหมาย (Supply)
- แผนที่ 5 ความร่วมมือระหว่างประเทศ
- แผนที่ 6 การสกัดกั้นยาเสพติด
- แผนที่ 7 การบริหารจัดการแบบบูรณาการ

6.2 4 ปรับ ประกอบด้วย

- ปรับที่ 1 ปรับปรุงข้อมูล การข่าวให้ถูกต้อง ทันสมัย
- ปรับที่ 2 ปรับบทบาท พฤติกรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ปรับที่ 3 ปรับกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ
- ปรับที่ 4 ปรับทัศนคติของสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติด

6.3 3 หลัก ประกอบด้วย

หลักที่ 1 หลักการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักเมตตา ความรักในเพื่อนมนุษย์
อยากเห็นคนผิดกลับตัวเป็นคนดี คืนความรักให้ครอบครัว คืนสุขให้ชุมชน

หลักที่ 2 ยึดหลักนิติธรรม ใช้การบำบัด ป้องกัน ควบคุม การปราบปราม

หลักที่ 3 หลักแก้ปัญหา โดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง หรือ Area Approach

6.4 6 เร่ง ประกอบด้วย

- เร่งที่ 1 เร่งดำเนินการในด้านข้อมูล ปัญหา
- เร่งที่ 2 เร่งลดจำนวนผู้เสพยาจากหมู่บ้าน/ชุมชน
- เร่งที่ 3 เร่งแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศและการสกัดกั้นยาเสพติด
- เร่งที่ 4 เร่งปราบปรามผู้ค้า ลดความเดือดร้อนของประชาชนจากปัญหา

ยาเสพติด

เร่งที่ 5 เร่งแก้ไขปัญหาเยาวชนกลุ่มเสี่ยงทั้งในและนอกสถานศึกษา

เร่งที่ 6 เร่งสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

6.5 ดำเนินการโดยมีเป้าหมาย ดังนี้

6.5.1 การแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน จะหมดสิ้นไปหรือเบาบางจนอยู่ในระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต โดยปกติของประชาชน

6.5.2 ประชาชนพอใจสูงสุดต่อการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาล โดยมียุทธศาสตร์ในการดำเนินการมีทั้งสิ้น 4 ประการ คือ

1) ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาด້วย/ผู้ค้ายาเสพติด (Supply)

- 1.1) ทำลายโครงสร้าง/กลุ่มการค้ารายสำคัญ
- 1.2) ควบคุมการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่
- 1.3) สกัดกั้นพื้นที่ชายแดน ควบคุมด้วย/สารเคมี
- 1.4) ยุติการผลิตในต่างประเทศ
- 1.5) ดำเนินการกับเจ้าหน้าที่รัฐ
- 1.6) พัฒนาระบบข่าวเทคโนโลยีสืบสวน

2) ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาด້วย/ผู้ค้ายาเสพติด (Demand)

2.1) X-Ray พื้นที่เพื่อชักจูง/กดดันผู้เสพติด เข้าสู่ระบบการ

แก้ปัญหา

2.2) นำผู้เสพเข้าสู่ระบบการฟื้นฟูและพัฒนา

2.3) ผู้ติด (สมัครใจเข้าสู่ระบบ, ถูกจับ, บังคับบำบัด, ถูกคุมขัง

และต้องโทษ)

2.4) ปรับทัศนคติเตรียมพร้อมชุมชน/อาสาสมัคร เพื่อดูแล

ช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดคืนสู่ชุมชน

2.5) ส่งเสริมเรื่องอาชีพรายได้

3) ยุทธศาสตร์การแก้ไขในกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand)

3.1) สร้างภูมิคุ้มกันโดยการให้การศึกษา ให้ตระหนักโทษ/พิษภัย

3.2) ควบคุมแหล่งระบาด

3.3) จัดกิจกรรมในเชิงสร้างสรรค์

3.4) สร้างครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็ง

3.5) สร้างพลังแผ่นดินให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

- 4) ยุทธศาสตร์บริหารจัดการเพื่อบูรณาการ การแก้ไขปัญหา
 - 4.1) บูรณาการแนวคิด แผน และงบประมาณในส่วนกลาง
 - 4.2) บูรณาการแผน งบประมาณในระดับจังหวัด
 - 4.3) บูรณาการ การปฏิบัติในระดับอำเภอ

7. โครงการ To Be Number One

การแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบัน ได้มีความร่วมมือจากองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีแนวคิดและหลักการในการดำเนินงานที่เน้นการป้องกันบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ อีกแนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจ คือ โครงการ To Be Number One ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี องค์ประธานอำนวยการ โครงการณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยโครงการนี้มีหลักการและเหตุผลที่สำคัญ คือ ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ ที่รัฐบาลถือเป็นนโยบายที่ต้องเร่งรัดดำเนินการอย่างจริงจัง เพราะยาเสพติดมีการแพร่กระจายในทุกพื้นที่ของประเทศ ไทย ได้ทวีความรุนแรงขึ้น ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศ นับจากปี 2542 เป็นต้นมา สภาพปัญหายาเสพติดมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ปัญหาสำคัญที่ต้องปราบปรามกลายเป็น “ยาบ้า” และจากข้อมูลการสำรวจ พบว่าเยาวชนจำนวนกว่า 6 แสนคน หลงเข้าสู่วังวนของยาเสพติด

ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงห่วงใยต่อประชาชนชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 16-25 ปี จึงทรงรับเป็นองค์ประธานโครงการ โดยความร่วมมือและร่วมพลังจากภาครัฐและเอกชน กระตุ้นและปลุกจิตสำนึกของปวงชนในชาติให้มีความเข้าใจและตระหนักในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน ดังนี้

7.1 การรณรงค์ปลุกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

7.2 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชนในชุมชน

7.3 การพัฒนาทักษะชีวิตและเครือข่ายป้องกันและช่วยเหลือ

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติเป็นแนวคิดหนึ่งในการศึกษาวิจัยว่า หากประชาชนผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีความรู้ ประสบการณ์ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจต่างกัน จะมีทัศนคติต่อโครงการที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งการมีทัศนคติต่อโครงการฯ ในระดับต่าง ๆ จะส่งผลต่อการ

ดำเนินการตาม โครงการ และนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์พร้อมนำมาประกอบกรอกริปรายผลการวิจัยได้

ความสำคัญของทัศนคติ ทัศนคติเป็นนามธรรม และเป็นตัวการสำคัญอันหนึ่งที่เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของบุคคล มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของบุคคลไม่มากนักน้อย หรืออาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลแสดงออกมาก็เพราะทัศนคติเป็นตัวกำหนด ซึ่งสรุปความสำคัญของทัศนคติ ดังนี้ (ทรงพล ภูมิพัฒน์. 2538 : 44)

1. ทัศนคติเป็นฐานของปฏิสัมพันธ์ กล่าวคือ ทัศนคติเป็นฐานสำหรับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล คือ เมื่อบุคคลมีสัมพันธ์ติดต่อกับผู้อื่น ก็จะเรียนรู้ไปด้วยว่าทัศนคติของผู้ที่ติดต่อกับผู้นั้น เหมือนหรือแตกต่างจากทัศนคติของตน การประเมินทัศนคติระหว่างกัน ในลักษณะนี้ ช่วยกำหนดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในอนาคต นอกจากนี้ทัศนคติยังเป็นฐานของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคมด้วย

2. ทัศนคติเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ กล่าวคือ ทัศนคติอาจใช้เป็นเครื่องมือในการพยากรณ์สังคมได้ด้วย

โรเซนเบิร์ก และ โฮฟแลนด์ (Rosenberg and Hovland. 1960 ; อ้างถึงในธีระพร อุวรรณ โณ. 2533 : 61) ได้อธิบายถึง ว่า เมื่อเกิดสิ่งเร้าซึ่ง ได้แก่ บุคคล สถานการณ์ เรื่องโต้แย้งกันในสังคม กลุ่มทางสังคมและอื่น ๆ ซึ่งทำให้มนุษย์หรือบุคคลมีตัวแปรเกิดขึ้นในความคิดของตนเองซึ่งสิ่งที่จะวัด ได้คือ การวัด โดยทัศนคติ ซึ่งทัศนคติสามารถแบ่งองค์ประกอบหลักได้ 3 องค์ประกอบ คือ

1. ปัญญา (Cognitive) ได้แก่ การตอบสนองด้านการรับรู้ คำพูดแสดง ความเชื่อ ซึ่งจะสามารถวัด ได้ด้วยคำถามในรูปของคำพูดหรือข้อเขียน

2. อารมณ์ความรู้สึก (Affect) ได้แก่ การตอบสนองของประสาท คำพูดแสดงอารมณ์ความรู้สึกซึ่งจะวัด ได้จากคำตอบที่บุคคลตอบว่าชอบหรือไม่ชอบสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นนั้น และ

3. พฤติกรรม (Behavior) ได้แก่ การกระทำแสดงออก คำพูดเกี่ยวกับพฤติกรรม โดยวัด ได้จากการสังเกตการกระทำที่บุคคลแสดงออกและคำพูดของบุคคลเกี่ยวกับเจตนาต่าง ๆ ที่เขาจะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งเร้านั้น

ในขณะเดียวกัน การศึกษาของ โรเซนเบิร์กและ โฮฟแลนด์ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เซคอร์ด และ ไทรแอนดิส (Secopd And Triandis. 1960) ซึ่งได้แบ่งองค์ประกอบของทัศนคติไว้เป็น 3 องค์ประกอบด้วยเช่นกัน ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้และแนวความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าไม่ว่าบุคคลหรือสถานการณ์ใด ๆ ก็ตาม ความรู้และแนวความคิดดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่กำหนดลักษณะ และทิศทางของทัศนคติของบุคคลนั้น ก็จะมีทัศนคติต่อสิ่งเร้านั้นไปในทางบวกหรือลบชัดเจนยิ่งขึ้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) ได้แก่ อารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า อารมณ์หรือความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางและลักษณะของทัศนคติของบุคคล โดยถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะมีทัศนคติไปในทางบวกต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าบุคคลมีอารมณ์หรือความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น บุคคลก็จะมีทัศนคติทางลบต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ (Behavioral Component) ได้แก่ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่บอกลักษณะและทิศทางทัศนคติของบุคคล โดย ถ้าพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเร้านั้นชัดเจนแน่นอน ทิศทางก็จะมีลักษณะชัดเจน แน่นนอน และเป็นทิศทางบวกหรือลบชัดเจนด้วย โดยพิจารณาได้ว่า องค์ประกอบด้านปัญญา เป็นความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเร้า องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึกเป็นอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวกับสิ่งเร้า และองค์ประกอบด้านแนวโน้มในการกระทำเป็นการกำหนดล่วงหน้าให้มีการกระทำต่อสิ่งเร้านั้น

จากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและได้เห็นว่าการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของ ทรวงพล ภูมิพิพัฒน์ (2538 : 23) ซึ่งได้เห็นว่า การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบเป็นขั้นตอนซึ่งองค์ประกอบของทัศนคติ มี 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับการเรียนรู้ (Cognitive Component) การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดนั้น บุคคลจำเป็นต้องมีความรู้ในสิ่งนั้นมีประโยชน์หรือโทษเพียงใด บางคนมีความรู้ในเรื่องนั้นมาเพียงเล็กน้อยก็เกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นได้ บางคนต้องรู้มากกว่านี้จึงจะเกิดทัศนคติในสิ่งนั้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปริมาณของการรู้ต่อสิ่งใดแล้ว จึงจะเกิดทัศนคติในแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น เมื่อมีคนพูดถึงเรื่องมอร์ฟีน เราจะมีทัศนคติต่อมอร์ฟีนได้ก็ต่อเมื่อเราต้องรู้ถึงประโยชน์หรือโทษของมอร์ฟีนเสียก่อน ถ้าเรารู้ว่ามอร์ฟีนมีประโยชน์ เราก็จะมีทัศนคติไปในทางบวก แต่ถ้าเรารู้ว่ามอร์ฟีนไม่มีประโยชน์ เราก็จะมีทัศนคติไปในทางลบ และหากว่าเราไม่เกิดทัศนคติต่อมอร์ฟีนซึ่งเราจะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับมอร์ฟีนต่อไป ความรู้ที่จะได้มาจากเรื่องของมอร์ฟีนจึงมีความสำคัญต่อการกำหนดทัศนคติของบุคคล ซึ่งบุคคลอาจจะรู้มาถูกหรือผิดก็ได้

2. องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้สึก (Affective Component) เมื่อบุคคลมีความรู้ในสิ่งใดมาแล้ว และความรู้สึกมีมากพอที่จะรู้ว่าสิ่งนั้นดีมีประโยชน์ บุคคลก็จะเกิดความรู้สึก (Affective) ชอบสิ่งนั้น แต่ถ้ารู้ว่าสิ่งนั้นไม่ดี บุคคลก็จะเกิดความรู้สึกไม่ชอบ ตัวอย่างเกี่ยวกับมอร์ฟีนที่กล่าวมา บุคคลที่ไปศึกษาหาความรู้และยังได้ไปดูผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้ที่ติดยาเสพติดจริงๆ จะเห็นว่า มันก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพจิตและกายอย่างมาก เขาก็จะเกิดความรู้สึกไปในทางไม่ดีต่อมอร์ฟีนแต่ถ้าบังเอิญบุคคลนั้นไปศึกษาเพียงเล็กน้อย และเห็นคนที่ใช้มอร์ฟีน (เริ่มใหม่ ๆ) ก็ไม่เห็นผู้ใช้ได้รับอันตรายใด ๆ บุคคลนั้นก็อาจจะไม่เกิดความรู้สึกต่อมอร์ฟีนก็ได้

3. องค์ประกอบทางการกระทำ (Behavioral Component) กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความรู้ในสิ่งนั้นแล้ว และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบจะเกิดตามมา บุคคลก็พร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป เช่น มีความรู้สึกเรื่องมอร์ฟีน และเกิดความรู้สึกไม่ชอบ บุคคลนั้นก็อาจจะไม่ใช้มอร์ฟีน เป็นต้น

การบริหารจัดการ

1. ความหมายของการบริหารจัดการ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการไว้หลายทัศนะ ดังนี้

เดวิด โชว์วาส (David Schwartz. 1980 : 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ในด้านการบริหารที่เป็นศาสตร์ (Scientific Management) จะเป็นเรื่องของ การใช้ความรู้ที่ได้รับการพิสูจน์และจัดระเบียบแล้ว ในการจัดการต่อกิจกรรมขององค์การอย่างมีแบบแผน เช่น ในเรื่อง การวิเคราะห์ วิถีทางสถิติ การใช้เหตุผล ด้านบริหารที่เป็นศิลป์ (Artistic Management) เป็นเรื่องของ การใช้ความรู้สึก ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ การบริหารทั้งที่เป็นศาสตร์และศิลป์ มีความจำเป็นในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ ซึ่งการจะเลือกใช้ด้านไหนนั้น ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์

โฮวอร์ด เอ็ม คาร์ลิส (Howard M. Carlisle. 1976 : 32) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารเป็นเรื่องของการใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การบริหารจะเป็นเรื่องของกระบวนการผสมผสานหรือการประสานงาน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากความหมายนี้ Howard M. Carlisle ได้สรุปว่า

1. การบริหารเป็นกระบวนการ
2. การบริหารเป็นเรื่องขององค์การที่เกี่ยวข้องกับคน
3. การบริหารที่มีประสิทธิภาพทำให้ได้รับผลลัพธ์ที่ต้องการและมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง

4. การบริหารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
5. การบริหารทำให้มุ่งเน้นลงไปที่กิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย

ชงชัย สันติวงษ์ (2542 : 22) ได้ให้คำจำกัดความที่ช่วยให้เข้าใจ และเห็นถึงขอบเขตลักษณะของงานบริหารจัดการที่ชัดเจนไว้ 3 ด้าน คือ

1. ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร
2. ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กรและการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
3. ในด้านของความรับผิดชอบ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ ในองค์กรให้ช่วยกันทำให้บังเกิดผล

เฟรดเดอริก เทร์เลอร์ (Frederick W. Taylor ; อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน. 2526 : 17) กล่าวว่า การบริหารทุกอย่างจำเป็นต้องกระทำโดยมีหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดจากการวิเคราะห์ศึกษาโดยรอบทั้งนี้ เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุด ในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ปีเตอร์ ดรักลาส (Peter F. Drucker ; อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน. 2526 : 17) กล่าวไว้ว่า การบริหารคือศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในองค์กรที่กล่าวมานั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์กรที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์กร ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุดิบ ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 18) กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ ประกอบด้วย

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน

4. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
5. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล
6. การบริหารอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจของบุคคล ฉะนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือ (Collective Mind) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันจะนำไปสู่พลังของกลุ่ม (Group Effort) ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์
7. การบริหารมีลักษณะความร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์
9. การบริหารไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

โดยสรุปแล้ว การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ความรู้ ทักษะ เทคนิค วิธีการและทรัพยากรอย่างเหมาะสม ซึ่งเกี่ยวกับคนโดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ ผสมผสานและประสานงาน มีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ความสำคัญของการบริหาร

มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่ มีหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา มีการแบ่งงานกันทำตามลักษณะความรู้ความสามารถ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในระหว่างพวกเขาและเผ่าเดียวกัน โดยมีจารีตประเพณีและวัฒนธรรมเป็นเครื่องกำกับความประพฤติของกลุ่มชนเหล่านั้น เมื่อสังคมขยายตัวมากขึ้น มีความซับซ้อนมากขึ้น มนุษย์ก็เริ่มสร้างและวางระเบียบ กฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ขึ้น โดยเรียนรู้จากประสบการณ์และความเชื่อถือ โดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดความสำเร็จเรียบร้อยขึ้นในองค์การและเกิดความสุขในสังคมขึ้น

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2541 : 7) ได้สรุปความเจริญเติบโตและความสำคัญของการบริหารไว้ ดังนี้

1. การบริหารได้เจริญเติบโตควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก
2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นผลทำให้องค์การต่าง ๆ ต้องขยายงานด้านการบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. การบริการเป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการ (Technology) ด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลง และก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น
4. การบริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้ม ทั้งในด้านการเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต
6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ ฉะนั้นความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมการเมืองอยู่เป็นอันมาก
7. การบริหารมีลักษณะต้องให้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักบริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ และการวินิจฉัยสั่งการนี้เองที่เป็นเครื่องมือ แสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร
8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัว หรือในองค์การย่อมมีส่วน เกี่ยวพันกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่จะต้องดำรงชีพอย่างฉลาด
9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กัน ไม่อาจแยกจากกัน โดยเด็ดขาดได้ การศึกษาวิชาการบริหารต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

3. องค์ประกอบการบริหารจัดการ

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 22) กล่าวถึง ทรัพยากรการบริหารหรือปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหารที่สำคัญมีปัจจัย 4 องค์ประกอบ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Material) และการจัดการ (Method) ในปัจจัยทั้งสี่ที่กล่าวนั้น การจัดการมีความสำคัญยิ่งเพราะหากไม่มี การจัดการ ซึ่งหมายรวมถึง คุณภาพของการจัดการหรือการบริหารและคุณภาพของผู้บริหาร แล้ว การนำปัจจัยพื้นฐาน คือ คน เงิน วัสดุ ซึ่งนับเป็นปัจจัยนำเข้ามารวมกัน และหาทางใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ก็ไม้อาจจะเกิดขึ้น

เดวิส ชาวส (David Schwartz. 1980 : 10) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานเป็น กระบวนการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยอาศัยการดำเนินงานร่วมกันของหน้าที่ 5 ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การเจ้าหน้าที่ (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling)

เฮนรี ฟาโย (Henri Fayol ; อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงษ์. 2535 : 84) ได้อธิบายถึงกระบวนการบริหารว่า ประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร 5 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การสั่งการ การประสานงานและการควบคุม

กูริค และ อูริค (Gulick Andurwick. อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน. 2526 : 19) ได้จำแนกกระบวนการบริหารไว้ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่มากถึง 7 ประการ หรือที่เรียกกันว่า Posdcorb Model สามารถอธิบายได้ ดังนี้

P = Planning หมายถึง การวางแผนอันเป็นการคาดการณ์ในอนาคต เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ทางวิทยาการและวิจารณ์เหตุการณืในอนาคตแล้วกำหนดวิธีการ โดยถูกต้องอย่างมีเหตุผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็น ไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์

O = Organizing หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์การ ซึ่งในการศึกษาบางแห่งก็พิจารณา รวมไปถึงการปฏิบัติงานหรือวิธีการจัดการด้วย เรื่องการจัดแบ่งส่วนงานนี้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานและเป็นการจัดแบ่งงาน การแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องที่เกิดขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงองค์การบริหารให้ดีขึ้นด้วย

S = Staffing หมายถึง การจัดการบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้ หรือเป็นการจัดการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มาปฏิบัติงานให้เหมาะสมและรวมถึงการเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการปฏิบัติงานของคนทำงานและพนักงานด้วย

D = Directing หมายถึง การศึกษาวิธีการอำนวยการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนคิดปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์และการจูงใจ รวมถึงการวินิจฉัยสั่งการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานมาก การอำนวยการให้ภารกิจดำเนินการไปได้ด้วยดี จำเป็นต้องมีการตัดสินใจที่ดีและมีการสั่งการที่ถูกต้องเหมาะสม

Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ ประสานงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้น เพื่อช่วยแก้ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน การร่วมมือประสานงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการบริหาร เพราะเป็นกิจกรรมประจำวันที่พึงกระทำในการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกระดับ การร่วมมือประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญสำคัญในอันที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

B =Budgeting หมายถึง การงบประมาณ เพื่อให้ทราบระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณเป็นแผนงาน เป็นเครื่องมือในการควบคุมงาน ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมขออนุมัติงบประมาณ พิจารณาความเห็นชอบการใช้จ่ายงบประมาณ การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

โดยสรุปแล้วกระบวนการบริหารประกอบด้วย กิจกรรมการบริหารที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันและมีขั้นตอน โดยเริ่มจาก การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากรเข้าทำงาน การอำนาจการ การจัดสรรงบประมาณ และการควบคุม กระบวนการที่ว่านี้จะสอดคล้องอยู่ในการบริหารในหน่วยงานทุกระดับ แต่ละขั้นตอนของกระบวนการจะมีลักษณะหน้าที่เฉพาะและจะดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบต่อเนื่องกันเสมอ

ดังนั้น การบริหารองค์การไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐหรือเอกชน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่องค์กรมีอยู่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าอย่างเต็มที่และมากที่สุดนั้น จำเป็นจะต้องมีระบบการจัดการหรือเรียกกันว่า ระบบบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพมาเป็นเครื่องมือช่วยกำหนดแนวทางการทำงานจึงจะทำให้งานองค์กรบรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้

บริบทเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลรามราช

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช ตั้งอยู่ที่ทิศเหนือของจังหวัดนครพนม ห่างจากตัวจังหวัด ไปตามถนนหมายเลข 212 ระยะทาง 26 กิโลเมตรและตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอท่าอุเทน ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลรามราช ตั้งอยู่ที่ 65 บ้านหินแฮ่ หมู่ที่ 12 ตำบลรามราช อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

1.2 พื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช มีเนื้อที่โดยประมาณ 71.922 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 445.125 - 0 - 25 ไร่ บริเวณที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช มีเนื้อที่โดยประมาณ 46 ไร่

1.3 อาณาเขต

ทิศเหนือ จดเขตพื้นที่ ตำบล โนนตาล อำเภอท่าอุเทน

ทิศตะวันออก จดเขตพื้นที่ตำบลนาทราย และตำบลนาราชควาย อำเภอเมือง

ทิศตะวันตก จดเขตพื้นที่ตำบล โนนตาล ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน
ทิศใต้ จดเขตพื้นที่ ตำบล โพนบก อำเภอ โพนสวรรค์และตำบลบ้านตั้ง

อำเภอเมือง

1.4 การบริหาร/ปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด จำนวน 17
หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนของราษฎร จำนวน 1,860 ครัวเรือน มีประชากร จำนวน 8,538 คน
โดยแยกเป็นจำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร ชาย / หญิง แยกเป็น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ชื่อหมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน และประชากร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	ประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1	รามราช	196	433	423	857
2	รามราช	167	396	373	769
3	แพง	92	219	209	428
4	โพนค้อ	85	201	187	388
5	หนองไฮ	125	261	283	544
6	โพนก่อ	94	208	192	400
7	สะพัง	64	143	124	267
8	โพนแดงน้อย	149	370	315	685
9	โพนแดงใหญ่	71	181	199	380
10	บะหว้า	119	269	273	542
11	บุ่ง	105	236	216	452
12	หินแฮ่	97	234	226	460
13	ม่วงไข่	52	110	117	227
14	รามราช	167	418	383	801
15	หนองบัก	59	134	120	254
16	เนินบ่อทอง	79	178	186	364
17	รามราช	139	364	356	720
รวม		1,860	4,355	4,183	8,538

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช (2555 ก : 6-7)

ประชากรตำบลรามราชมีประชากรทั้งสิ้น 8,538 คน แยกเป็นชาย 4,355 คน หญิง 4,183 คน (ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม 2554 : สำนักบริหารการทะเบียนอำเภอท่าอุเทน) ความหนาแน่นของประชากร 71.922 คน/ตารางกิโลเมตร

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพ

2.1.1 การเกษตร ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 95 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยการทำนาปี ปลูกยางพาราและปลูกพืชสวนตามฤดูกาล เช่น ข้าวโพด พริก ถั่วแดง โคน สับปะรด

2.1.2 รับจ้าง สำหรับแรงงานในวัยกลางคนจะเดินทางไปทำงานต่างประเทศและต่างจังหวัด เท่าที่ผ่านมาจะเดินทางไปทำงานในประเทศแถบเอเชีย เช่น สิงคโปร์ บรูไน ใต้หวัน เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังมีอาชีพรับจ้างทั่วไปในเขตเมืองนครพนม และพื้นที่ข้างเคียง

2.1.3 หัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การจักสานไม้ไผ่ทั่วไป การผลิต ตุ๊กตาลิ้น

2.1.4 การปลูสัตว์ จะทำการเลี้ยงสัตว์แบบพื้นบ้าน เช่น การเลี้ยงปลา เป็ด เลี้ยงไก่ชน ไก่พื้นบ้าน ห่าน รวมทั้งเลี้ยง โค กระบือ ซึ่งได้มีการดำเนินการในรูปกลุ่มผู้เลี้ยงโค-กระบือ เป็นต้น

2.2 หน่วยธุรกิจ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก ไม่เกิน 5 แรกมี้า จำนวน 117 แห่ง

2.2.2 บริษัทประกอบกิจการเกี่ยวกับปูนซีเมนต์ จำนวน 3 แห่ง

2.2.3 ร้านค้าขนาดเล็ก จำนวน 54 แห่ง

2.2.4 ร้านซ่อมรถ จำนวน 5 แห่ง

2.2.5 ปั้มน้ำมัน (ปั้มหลอด ปั้มหัวฉีด) จำนวน 2 แห่ง

ในการประกอบธุรกิจส่วนใหญ่อยู่ในรูป การเป็นเจ้าของเพียงผู้เดียว เช่น การทำร้านค้า โดยอาศัยได้ทุนบ้านเป็นสถานที่ตั้ง กระจายอยู่ในทุกหมู่บ้าน เฉลี่ยประมาณ หมู่บ้านละ 3 - 5 ร้าน ส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย เป็นการค้าขายแบบหมุนเวียนในพื้นที่ บางครั้งจะมีพ่อค้ามารับหรือส่งสินค้าภายในเขตตำบล

2.3 ข้อมูลโรงเรียนในพื้นที่

2.3.1 โรงเรียนรามราชพิทยาคม ระดับมัธยมศึกษา

2.3.2 โรงเรียนบ้านรามราช ระดับประถมศึกษา

- 2.3.3 โรงเรียนบ้านแพงสะพัง ระดับประถมศึกษา
 2.3.4 โรงเรียนบ้านโพนก้อ ระดับประถมศึกษาและระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น

- 2.3.5 โรงเรียนบ้านนุ่ง ระดับประถมศึกษา
 2.3.6 โรงเรียนบ้านโพนแดง ระดับประถมศึกษา
 2.3.7 โรงเรียนไตรราษฎร์วิทยาคาร ระดับประถมศึกษา

2.4 ระบบการศึกษานอกโรงเรียน

มีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอท่าอุเทน ดำเนินการ ดังนี้

- 2.4.1 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 3 แห่ง
 2.4.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 แห่ง
 2.4.3 หอกระจายข่าว 17 แห่ง ครอบคลุมได้ร้อยละ 100

2.5 การศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

2.5.1 การศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณ 8,255 คน

คิดเป็น ร้อยละ 98

2.5.2 ศาสนาอื่น ประมาณ 168 คน คิดเป็นร้อยละ 2

2.5.3 สถาบันหรือองค์กรทางศาสนา

1) มีวัด จำนวน 19 แห่ง

2) มีที่พักสงฆ์ จำนวน 2 แห่ง

2.5.5 ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

- 1) งานบุญประจำปี หรือบุญเดือนสี่
- 2) งานสงกรานต์
- 3) งานแห่เทียนเข้าพรรษา
- 4) ฟ้อนผีหมอ / หุมนชนเผ่าภูไท ,เผ่ากะเลิง
- 5) บุญพะทวยข้าวเปลือก
- 6) รำเซิ้ง / โปงลาง

2.6 การสาธารณสุข

2.6.1 มีการให้บริการด้านสาธารณสุข โดยมีสถานบริการ ดังนี้

- 1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 2 แห่ง
- 2) สถานพยาบาลของเอกชน จำนวน 2 แห่ง

2.6.2 อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 99

2.6.3 จำนวนบุคลากรทางด้านสาธารณสุข

1) จนท. สาธารณสุข	จำนวน 5	คน
2) อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน	จำนวน 134	คน

ชาย 46 คน หญิง 88 คน

3. การบริการพื้นฐาน

3.1 การคมนาคม เป็นการคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัด รวมทั้งการคมนาคมภายในตำบลและหมู่บ้าน มีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 ถนนลูกรัง รพช. สาย 3020 บ้านอ่างคำ – บ้านนาฝักปอด

3.1.2 ถนนลาดยางสายบ้านหนองไฮ – บ้านกุดสะกอย

3.1.3 ถนน คสล. สายบ้านหนองไฮ – บ้านม่วง

3.1.4 เส้นทางเชื่อมต่อระหว่างตำบล และหมู่บ้านเป็นสภาพถนนลูกรัง

จำนวน 9 สาย

3.1.5 ถนนลูกรังสายบ้านโพนแดงน้อย – บ้านโพน (ตำบลโนนตาล)

3.1.6 ถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้าน ประมาณ 60 % ของถนนทั้งหมดภายใน

หมู่บ้าน

3.2 การโทรคมนาคมติดต่อสื่อสาร

3.2.1 มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข (ย่อย) จำนวน 1 แห่ง

3.2.2 มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ และที่บริการโทรศัพท์ จำนวน 39 ตู้

3.3 การไฟฟ้า ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน แต่มีบางครัวเรือนจากทั้งสิบเจ็ดหมู่บ้านที่ขยายครบครัวออกมามีประสบปัญหาการใช้ไฟฟ้า เนื่องจากการติดตั้งไม่คุ้มทุนและไม่ทั่วถึง รวมทั้งห่างไกลชุมชนหรือใกล้สายไฟฟ้าแรงสูง อนาคตองค์การบริหารส่วนตำบลรามราช จะขยายและให้บริการไฟฟ้าให้ทั่วถึง นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช ยังให้บริการไฟฟ้าถนนสาธารณะทุกหมู่บ้าน เพื่อความปลอดภัยในทรัพย์สินและอื่น ๆ แก่ประชาชน

3.4 การสาธารณสุขปลอดภัย

3.4.1 มีการประปาระดับหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน

3.4.2 แหล่งน้ำกินน้ำใช้ ประเภทอื่น

1) บ่อบาดาล	จำนวน	64	บ่อ
2) บ่อน้ำตื้น	จำนวน	279	บ่อ
3) โอน้ำขนาดใหญ่	จำนวน	1,724	ใบ

3.5 แหล่งน้ำธรรมชาติ / แหล่งน้ำที่ก่อสร้างขึ้น

3.5.1 ลำห้วยที่สำคัญ ดังนี้ ห้วยวังโค หมู่ที่ 9 ห้วยคุณ หมู่ที่ 9 ห้วยถ้ำแฮด หมู่ที่ 9 ห้วยผึ้ง หมู่ที่ 11 ห้วยนา หมู่ที่ 4 ห้วยบ้าน หมู่ที่ 4 ห้วยไร่ หมู่ที่ 12 ห้วยชัน หมู่ที่ 3 ห้วยขมิ้น หมู่ที่ 7 ห้วยบุค หมู่ที่ 1 ห้วยสะกา หมู่ที่ 14 ห้วยเหล่าเสือ หมู่ที่ 14 ห้วยบ่อน้อย หมู่ที่ 14 ห้วยตอ หมู่ที่ 12 ห้วยเหล่าหมี หมู่ที่ 2 และห้วยผางคำ หมู่ที่ 2

3.5.2 อ่างเก็บน้ำที่สำคัญ ดังนี้ อ่างเก็บน้ำห้วยบ่อน้อย หมู่ที่ 14 อ่างเก็บน้ำห้วยคำเฮือ หมู่ที่ 5 อ่างเก็บน้ำห้วยหินลาด หมู่ที่ 11 อ่างเก็บน้ำห้วยวังตอ หมู่ที่ 12 และอ่างเก็บน้ำห้วยตอ หมู่ที่ 11

4. ทรัพยากรธรรมชาติ

4.1 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินส่วนใหญ่จะเป็นดินผสมลูกรัง คิดเป็นประมาณ ร้อยละ 60 ของพื้นที่ที่เหลือจะเป็นดินร่วนปนทรายและ ดินเหนียว

4.2 ทรัพยากรน้ำ

ลำห้วยบ่อน้อย ขนาดกว้าง 30 เมตร ยาวประมาณ 10 กิโลเมตร

ลำห้วยวังโค ขนาดกว้าง 20 เมตร ยาวประมาณ 7 กิโลเมตร

ลำห้วยชัน ขนาดกว้าง 15 เมตร ยาวประมาณ 15 กิโลเมตร

4.3 ทรัพยากรป่าไม้

องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช มีพื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ป่าดงคำเฮือ 1,245 ไร่ ป่าดงเซกา มีเนื้อที่ 1,175 ไร่ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าว บางส่วนถูกราษฎรเข้าไปบุกรุก หากได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ จะเป็นแหล่งทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญยิ่ง

5. สักยภาพในตำบลรามราช

5.1 การรวมกลุ่มของประชาชน

กลุ่มทุกประเภท 40 กลุ่ม แยกประเภทกลุ่ม กลุ่มอาชีพ 10 กลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์ 17 กลุ่ม และกลุ่ม อื่น ๆ 13 กลุ่ม

5.2 ภาพรวมศักยภาพและโอกาสขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช หามองศักยภาพในภาพรวม พอที่จะสรุปศักยภาพและปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาตำบลในอนาคตได้ ดังนี้

5.2.1 ที่ดิน มีที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งเหมาะที่จะสร้าง สถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนหลายแห่ง

5.2.2 แรงงาน มีประชากรแรงงาน (อายุระหว่าง 25-60 ปี) ส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ และมีการอพยพไปทำงานในเมืองหลังฤดูเพาะปลูก หากแรงงานส่วนนี้ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นจะเป็นกำลังตลาดแรงงาน

5.2.3 ผลผลิต ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยทั่วไปจะทำการเพาะปลูกเฉพาะฤดูฝน ส่วนฤดูแล้งพื้นที่ถูกทิ้งให้ว่างเปล่าไม่นำมาใช้ประโยชน์ หากมีการปรับปรุงโครงสร้างการผลิต พัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อ การเกษตรแล้วผลผลิตที่ได้จะเป็นวัตถุดิบสำคัญของตำบล

5.2.4 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลรามราชเป็นพื้นที่ที่มีฝนตกชุก ในฤดูฝนน้ำจะท่วมพื้นที่การเกษตร มีแหล่งน้ำธรรมชาติหลายแห่ง หากได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำจะสามารถใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรตลอดปี

5.2.5 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตำบลรามราช มีสถานที่สำคัญ 2 แห่ง ที่สามารถพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว คือ ป่าดงคำเฮือ บ้านหนองไฮ – โพนคือ หมู่ที่ 5, 4 และวัดป่าคอนธาตุบ้านโพนคือ ถ้าได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและแห่งใหม่ของตำบล

5.2.6 การค้าขายชายแดน องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช มีพื้นที่ห่างจากชายแดน ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร สภาพถนนส่วนใหญ่ยังเป็นถนนลูกรัง การค้าขายต้องเดินทางเข้าตัวอำเภอ หากมีการปรับปรุงถนนให้เป็นถนนลาดยางหรือ คสล. จะทำให้การเดินทางคล่องตัวยิ่งขึ้น

ตารางที่ 2 สภาพปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ชื่อปัญหา	สภาพปัญหา
1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ	1.1 ประชาชนร้อยละ 80 มีรายได้ต่ำ 1.2 ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประสบปัญหาพืชผลราคาตกต่ำ ผลผลิตเสียหาย ร้อยละ 70 1.3 ประชาชนร้อยละ 20 ไม่มีอาชีพเสริม ขาดเงินทุนในการจัดหาวัตถุดิบ 1.4 ปัญหากลยกรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร
2. ปัญหาด้านสังคม	2.1 ประชาชนร้อยละ 70 ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการร่วมคิดร่วมทำการแก้ปัญหาของชุมชน 2.2 ประชาชนยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
3. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	3.1 ขาดไฟฟ้าเพื่อการเกษตร 3.2 ขาดแหล่งน้ำสะอาดในการอุปโภคบริโภค 3.3 ถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน ไม่สะดวกเป็นหลุมเป็นบ่อ 3.4 ถนนคอนกรีต หรือถนนลาดยางในหมู่บ้านยังไม่ครอบคลุม
4. ปัญหาด้านแหล่งน้ำ	4.1 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดปี 4.2 ต้นทุนการสูบน้ำ ไฟฟ้าเพื่อการเกษตรมีต้นทุนสูง 4.3 แหล่งน้ำล้าคลงต้นเงิน ไม่ได้รับการขุดลอกหรือปรับปรุง
5. ปัญหาด้านสาธารณสุข	5.1 ปัญหาด้านสุขลักษณะภายในหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ 5.2 ปัญหาด้านการคุ้มครองด้านการรักษาพยาบาล 5.3 ปัญหาเรื่องการบริหารจัดการเรื่องการค้าจัดขยะ 5.4 ระบบการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์
6. ปัญหาด้านการเมือง	6.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารของ อบต. 6.2 สถานที่ให้ความรู้สำหรับประชาชนในหมู่บ้านไม่เพียงพอ
7. ปัญหาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	7.1 ประชาชนมีการศึกษาน้อย 7.2 ขาดการให้ข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนในหมู่บ้าน 7.3 ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไม่เป็นปัจจุบัน 7.4 ขาดวัสดุอุปกรณ์ ในการศึกษา 7.5 ปัญหาด้านอนามัยของเด็กนักเรียน

องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช มีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูงสุด เป็นผู้กำกับการดูแล และตรวจสอบคณะผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกองดีการบริหารส่วนตำบล รองนายกองดีการบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายก ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล และมีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำ เป็นผู้รับสนองนโยบายเพื่อแปลงสู่การปฏิบัติ โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสำนักปลัด หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วนโยธา หัวหน้าส่วนการศึกษา เป็นผู้ปฏิบัติงาน โดยแยกตามส่วนราชการตามภาระหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อตอบสนองความต้องการ และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งการบริหารงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลรามราช ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ สำนักงานปลัด ส่วนการคลัง ส่วนโยธา และส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช มีโครงสร้างฝ่าย 2 ฝ่าย ประกอบด้วย ส่วนของโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ 2 คน จำนวน 17 หมู่บ้าน รวมเป็นจำนวน 34 คน และส่วนของฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย นายกองดีการบริหารส่วนตำบล รองนายกองดีการบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และส่วนของฝ่ายข้าราชการประจำ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างส่วนราชการองค์การบริหารส่วนตำบลรามราช

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช (2555 ข : 15)

7. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลรามราช (Swot) เพื่อประเมินสถานการณ์การพัฒนา

การจัดทำแผนพัฒนาตำบล มีการวิเคราะห์ศักยภาพของตำบล (Swot) เป็นการประเมินสถานการณ์ที่ครอบคลุมการวิเคราะห์ถึง โอกาส ภาวะคุกคามหรือข้อจำกัดอันเป็นสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็งของท้องถิ่น อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายในซึ่งทั้งหมดเป็นการประเมินสถานการณ์ของท้องถิ่นว่าอยู่ ณ จุดไหน และเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดการดำเนินงานในอนาคต

ผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพการพัฒนาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลรามราช โดยทำการ Swot Analysis วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ทั้งภายใน และภายนอก เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก การพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

7.1 จุดแข็ง (Strength)

- 7.1.1 สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ เหมาะแก่การเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์
- 7.1.2 สภาพภูมิอากาศดี ไม่มีมลพิษ
- 7.1.3 มีข้าวหอมมะลิคุณภาพเยี่ยม
- 7.1.4 มีงานภูเขาไฟฟูจิ “เผ่าภูไท” เป็นการอนุรักษ์ วัฒนธรรมอันดีงามเอาไว้
- 7.1.5 มีอาชีพสร้างในด้านจักสาน อนุรักษ์ไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 7.1.6 มีสถานศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่และเปิด โอกาสทางการศึกษามากขึ้น
- 7.1.7 มีสุรากลั่นเป็นสินค้าโอท็อปของตำบลที่ได้รับการสนับสนุนจาก

ภาครัฐ

7.2 จุดอ่อน (Weakness)

- 7.2.1 ประชาชนยากจน มีรายได้น้อยเฉลี่ยต่อคนต่อปี อยู่ในระดับต่ำกว่า

เกณฑ์มาตรฐาน

- 7.2.2 การศึกษาต่อและการเรียนของคนในวัยเรียนยังมีน้อย
- 7.2.3 ขาดความตระหนักในเรื่อง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

- 7.2.4 ขาดการสร้างเครือข่ายในการรวมกลุ่มอาชีพ การผลิตมีต้นทุนสูง
- 7.2.5 ขาดแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรในฤดูแล้ง
- 7.2.6 เนื้อที่ตำบลมีพื้นที่กว้างแต่งบประมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการพัฒนา

7.3 โอกาส (Opportunity)

- 7.3.1 นโยบายของรัฐบาลเพิ่มวิถีทางการค้า การส่งเสริมค้าขายกับประเทศ

เพื่อนบ้านมีบทบาทยิ่งขึ้น

- 7.3.2 นโยบายของรัฐบาลให้ไทย เป็นครัวของโลก
- 7.3.3 นโยบายการพัฒนาท้องถิ่นของผู้บริหารครอบคลุมทุกด้าน
- 7.3.4 ตั้งอยู่ใกล้สะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่ 3 ซึ่งเป็นช่องทางขนส่ง

สินค้า เข้าจากต่างประเทศ

7.4 อุปสรรค (Threat)

7.4.1 การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมของ อปต. รามราช อำเภอและจังหวัด ยังไม่ดีพอ ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง และ สินค้ามีราคาแพง

7.4.2 ขาดการลงทุนจากภาคอุตสาหกรรมจากภายนอก

7.4.3 อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมตะวันตกที่ไม่ดี ส่งผลกระทบต่อค่านิยม และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

7.4.4 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ และสนับสนุนในการ พัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดน และการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านตลอดจนการพัฒนาการ ท่องเที่ยวของจังหวัดนครพนม ยังมีน้อยมาก

7.5 ภารกิจด้านยาเสพติด

โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล รามราช องค์การบริหารส่วนตำบลรามราช ได้ยึดแนวทางการดำเนินการตามคำสั่งสำนัก นายกรัฐมนตรี และได้จัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อำเภอท่าอุเทน จังหวัด นครพนม รวมกำลังจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้กำหนดมาตรการ การปฏิบัติงาน ดังนี้

7.5.1 ด้านการป้องกัน

มาตรการสำคัญของการปฏิบัติงานป้องกันปัญหายาเสพติด เริ่มตั้งแต่ การระดมความคิด การกำหนดปัญหา การวางแผน กำหนดบุคคล กลุ่มเป้าหมาย การจัดตั้งและ มอบหมายงานให้แก่ผู้เกี่ยวข้องรับผิดชอบปฏิบัติ การจัดเตรียมวิทยากร สื่อประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ถึงพิษภัยยาเสพติดแก่กลุ่มเป้าหมาย การจัดเตรียมกิจกรรม / โครงการเสริมรองรับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพ การแข่งขันกีฬาและการออกกำลังกาย ฯลฯ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้ผู้ค้า ผู้เสพ และยาเสพติดมีจำนวนมากขึ้นกว่าเดิม และมีให้ ผู้เพิ่งริเริ่ม ได้เห็นความสำคัญและเลิกเสพ เลิกค้า โครงการที่สำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบล รามราช อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนมกำหนดไว้ ได้แก่

1) โครงการแกนนำหมู่บ้านด้านภัยยาเสพติด โคนนำบุคคลที่เป็นแกน นำของหมู่บ้านทั้งแกนนำโดยตำแหน่งและแกนนำโดยธรรมชาติ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการเคารพนับ ถือของประชาชนในหมู่บ้านเข้ารับการศึกษาอบรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ บุคคลที่เป็นแกนนำ ของหมู่บ้าน ได้รู้ถึงโทษของยาเสพติดและผลกระทบที่จะเกิดต่อครอบครัว หมู่บ้าน สังคม และ จะได้ช่วยเป็นแกนนำในการต่อต้านยาเสพติด

2) โครงการอบรมวิทยากรเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ให้แกนนำหมู่บ้านเข้ารับการอบรมอย่างมีส่วนร่วมให้คิดค้นและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยคนของชุมชนเอง เพื่อสร้างพลังให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน เพื่อการนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง

3) โครงการรวมพลังแผ่นดินสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยการรวมพลังจากฝ่ายปกครอง

7.5.2 ด้านการปราบปราม

เป้าหมายสำคัญของการปราบปรามคือ ลดอุปสงค์ และอุปทานของผู้ค้าผู้เสพ และสารเสพติดด้วยมาตรการทางกฎหมายและสังคม ได้แก่

1) การให้ข่าวโดยการส่งเสริมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แจ้งแหล่งจำหน่ายหรือ ผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเอง รวมทั้งสอดส่องดูแลความเคลื่อนไหวเหตุการณ์ และพฤติกรรมสิ่งผิดปกติ

2) ตรวจสอบและจับกุมโดยส่งเสริมบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีส่วนร่วมในการปราบปรามยาเสพติด ด้วยการตรวจค้น การจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

7.5.3 ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

เป้าหมายสำคัญคือ การนำผู้ติดยาเสพติดมาทำการบำบัดรักษาให้เลิกจากการเสพยากลับไปสู่ภาวะปกติ เป็นการลดจำนวนผู้เสพ ภายใต้โครงการ สายใย-สัมพันธ์ โดยการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้มีบทบาทในการสำรวจข้อมูลผู้เสพยาในหมู่บ้าน และชักชวนให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด และตลอดจนติดตามสอดส่องพฤติกรรมของผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาและกิจกรรม / โครงการอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษา ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพ การเป็นที่ปรึกษาการช่วยเหลือทางการเงิน เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทรงพล ตุ่มทอง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศึกษากรณีเทศบาลตำบลศรีราชา จากการศึกษาพบว่า ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นเมื่อมองผลในภาพรวมของการดำเนินกิจกรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล การทำหน้าที่สื่อข่าวสารทางการเมืองเกี่ยวกับเทศบาลและการติดต่อกับเทศบาลอยู่ในระดับต่ำ และในกรณีพิจารณา

ระดับการมีส่วนร่วมแยกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกกิจกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมใน ระดับต่ำ ในส่วนที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น พบว่าอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่มและความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่นนั้นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมและเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เขาว์ เฉชะ (2541 : 78 -82) ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับที่ดี มีความพึงพอใจต่อเป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการบริหารที่ค่อนข้างสูง

เศรษฐา เศรษฐีธร (2541 : 31-32) ศึกษาถึงบทบาทของผู้นำองค์กรชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดบนพื้นที่สูง บ้านหนองหอยเก่า อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การเสริมสร้างความแข็งแกร่งและแรงด้านทานของชุมชน ชาวเขาต่อการแก้ไขปัญหาและเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน กระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงสภาพปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกของชุมชนยอมรับด้วยตัวเอง ว่าปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัญหาของชุมชนที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการแก้ไขอย่างเป็นกระบวนการ และใช้เทคนิควิธีที่คิดค้นขึ้นเองตามความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่เหมาะสม โดยมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมสนับสนุนและประสานงานของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนหรือองค์กร เอกชนต่าง ๆ

จเร ผกผ่า (2541 : 51-57) ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทาง สังคมของประชาชนในชุมชนบ้านห่อกับการยอมรับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษ พบว่า ระดับการศึกษาการติดต่อกับบุคคลภายนอกชุมชน การติดต่อกับบุคคลภายในชุมชน และการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษ ส่วนปัจจัย เรื่อง อายุและรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้โทษ

กิตติศักดิ์ กิจภูวคต (2542 : 56-60) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินการแก้ไข ปัญหายาเสพติด โครงการราษฎร์ – รัฐ ร่วมใจต้านภัยยาเสพติดของสถานีตำรวจนครบาล บางกอกใหญ่ พบว่า ความตระหนักในปัญหายาเสพติดที่แตกต่างกัน และการรับรู้การ ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน

บุษ นุชสวัสดิ์ (2542 : 61) ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาบ้าใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ครู อาจารย์ มีปัญหาด้านเวลาที่มีจำกัด ในการจัดกิจกรรม ผู้ปกครองขาดความสนใจในการร่วมมือแก้ไขปัญหายา บ้าปกป้องนักเรียนของตนที่มีปัญหา ยาบ้า ความร่วมมือและการประสานงานกับผู้ปกครอง และชุมชนมีปัญหา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกรรมการทั่วไป ส่วนใหญ่เห็นว่าในชุมชนของ ตนมีการแพร่ระบาดของยาบ้ามากถึงรุนแรงมาก โดยมีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าอยู่ในระดับปาน กลาง การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการป้องกัน และปราบปรามยาบ้า อยู่ในระดับ ปานกลาง และทัศนคติของกรรมการชุมชนต่อการป้องกัน และปราบปรามยาบ้าในระดับมาก

ต่อศักดิ์ ปานกลิ่นพุด (2542 : 52) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานี ตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร ผลการศึกษา พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร พบว่า อยู่ในระดับต่ำ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด ได้แก่ เพศ ความตระหนักในปัญหา ยาเสพติดและความคาดหวังในผลประโยชน์จาก การเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ฯลฯ

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด เชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน จังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การวางแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบล บางส่วนยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามที่ระเบียบกำหนด สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี พ.ศ. 2545 ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่ายังอยู่ในระดับน้อย ทำให้ประชาชนยังไม่ ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้า ร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการเข้าร่วมตรวจสอบความ โปร่งใส ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหายาของท้องถิ่น ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ภัสสุรีย์ ฤกษ์กลาง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งในคณะกรรมการชุมชน อายุ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน

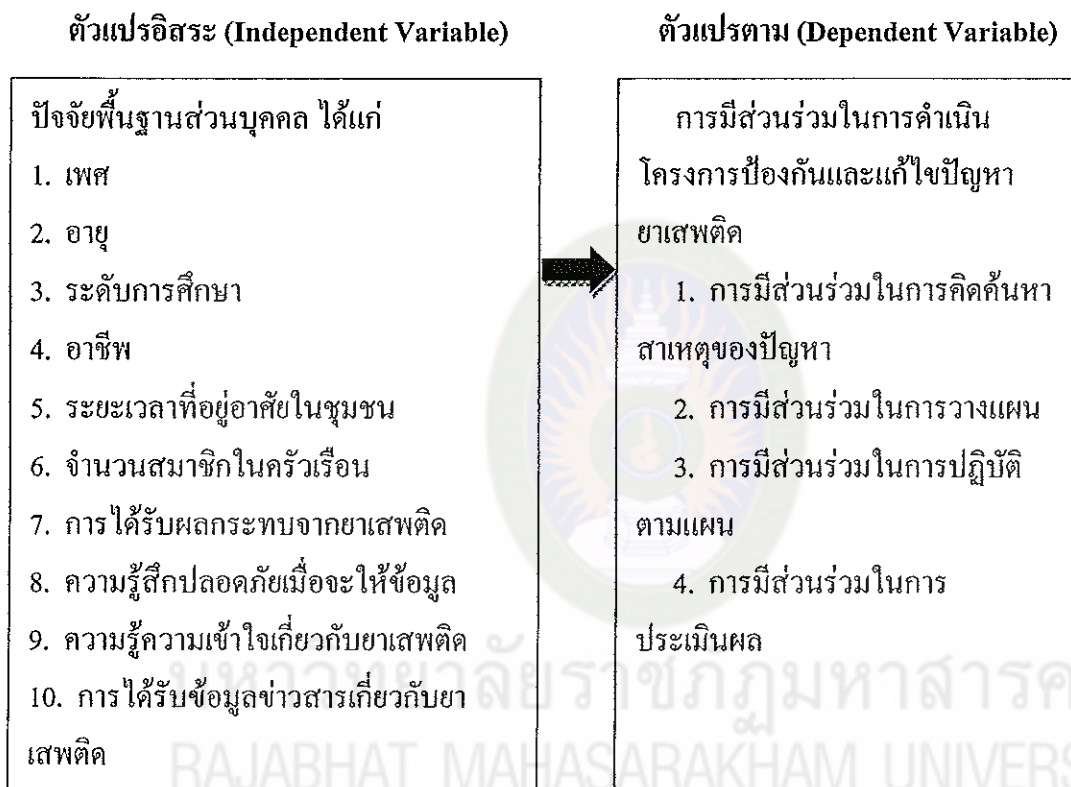
สุรินทร์ สุริยงค์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสังคมจิตวิทยากับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ในการดำเนินเมืองไทยแข็งแรงด้านสาธารณสุข และศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติของอาสาสมัครสาธารณสุข และการสนับสนุนติดตามจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในโครงการเมืองไทยแข็งแรง

สรุปได้ว่า จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าประชาชนยังขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยบางประการทางสังคมของประชาชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขต เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นน่าจะมี ความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีประเด็นที่นำมาพิจารณา คือ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด ปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการศึกษาค้นคว้างานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการมีส่วนร่วมของผู้นำในชุมชนมากล่าวอ้าง เพื่อศึกษาความเป็นจริงของพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น และได้นำเอาหลักการของแนวคิดของบุคคลที่กล่าวอ้างในการวิจัยมาปรับปรุงให้เหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่าการที่ผู้นำชุมชนและประชาชน ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนด้วยตนเอง โดยใช้กิจกรรมทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาการมองเห็นคุณค่าในตนเอง ในการป้องกันการติดยาเสพติด มุ่งให้เกิดความรู้ เจตคติ และทักษะในการที่จะจัดการกับปัญหาหอบ ๆ ตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลรามราช ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำกรอบแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen And Uphoff, 1977 : 727) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและเขียนเป็นผังมโนทัศน์ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย